

Міністерство охорони здоров'я України
Буковинський державний медичний університет

РОЗВИТОК ПРИРОДНИЧИХ НАУК ЯК ОСНОВА НОВІТНІХ ДОСЯГНЕНЬ У МЕДИЦИНІ

DEVELOPMENT OF NATURAL SCIENCES AS A BASIS OF NEW ACHIEVEMENTS IN MEDICINE

Чернівці
18.06.25

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МАТЕРІАЛИ

V науково-практичної конференції

РОЗВИТОК ПРИРОДНИЧИХ НАУК ЯК ОСНОВА НОВІТНІХ ДОСЯГНЕНЬ У МЕДИЦИНІ

*м. Чернівці
18 червня 2025 року*

УДК 5-027.1:61(063)

Р 64

Медицина є прикладом інтеграції багатьох наук. Наукові дослідження у сучасній медицині на основі досягнень фізики, хімії, біології, інформатики та інших наук відкривають нові можливості для вивчення процесів, які відбуваються в живих організмах, та вимагають якісних змін у підготовці медиків. Науково-практична конференція **«Розвиток природничих наук як основа новітніх досягнень у медицині»** покликана змінювати свідомість людей, характер їхньої діяльності та стимулювати зміни у підготовці медичних кадрів. Вміле застосування сучасних природничо-наукових досягнень є запорукою подальшого розвитку медицини як галузі знань.

Конференція присвячена висвітленню нових теоретичних і прикладних результатів у галузі природничих наук та інформаційних технологій, що є важливими для розвитку медицини та стимулювання взаємодії між науковцями природничих та медичних наук, взаємодії з представниками практичної охорони здоров'я.

Голова програмного комітету

Ігор ГЕРУШ ректор Буковинського державного медичного університету, професор

Співголови програмного комітету

Оксана ГОДОВАНЕЦЬ проректор закладу вищої освіти з науково-педагогічної роботи та міжнародних зв'язків Буковинського державного медичного університету, професор, д.мед.н.

Володимир ФЕДІВ завідувач кафедри медичної та біологічної фізики і медичної інформатики Буковинського державного медичного університету, професор, д.фіз.-мат.н

Програмний комітет

Марія ІВАНЧУК доцент закладу вищої освіти кафедри медичної та біологічної фізики і медичної інформатики Буковинського державного медичного університету, к.фіз.мат.н., доцент,

Олена ОЛАР доцент закладу вищої освіти кафедри медичної та біологічної фізики і медичної інформатики Буковинського державного медичного університету, к.фіз.мат.н., доцент

Розвиток природничих наук як основа новітніх досягнень у медицині: матеріали V науково-практичної конференції, м. Чернівці, 18 червня 2025 р. / за ред. В. І. Федіва – Чернівці: БДМУ, 2025. – 149 с.

У збірнику подані матеріали науково-практичної конференції «Розвиток природничих наук як основа новітніх досягнень у медицині». У статтях та тезах представлені результати теоретичних і експериментальних досліджень.

Матеріали подаються в авторській редакції. Відповідальність за достовірність інформації, правильність фактів, цитат та посилань несуть автори.

Для наукових та науково-педагогічних співробітників, викладачів закладів вищої освіти, аспірантів та студентів, працівників практичної охорони здоров'я.

Рекомендовано до друку Вченою Радою Буковинського державного медичного університету (Протокол №10 від 19.06.2025 р.)

Комп'ютерна верстка Марія ІВАНЧУК, Олена ОЛАР

ISBN 978-617-519-180-4

MINISTRY OF HEALTH OF UKRAINE
BUKOVINIAN STATE MEDICAL UNIVERSITY

CONFERENCE PROCEEDINGS

V Scientific and Practical Conference

DEVELOPMENT OF NATURAL SCIENCES AS A BASIS OF NEW ACHIEVEMENTS IN MEDICINE

Chernivtsi, Ukraine

June 18, 2025

UDC 5-027.1:61(063)

P 64

Medicine is an example of the integration of many sciences. Scientific research in modern medicine, based on the achievements of physics, chemistry, biology, computer science and other sciences, opens new opportunities for studying the processes occurring in living organisms and requires qualitative changes in the training of physicians. Scientific-practical conference "**Development of natural sciences as the basis of the latest achievements in medicine**" aims to change the consciousness of people, the nature of their activity and stimulate changes in the training of medical personnel. The skilful application of modern scientific achievements is the key to the further development of medicine as a field of knowledge.

The conference is dedicated to the coverage of new theoretical and applied results in the field of natural sciences and information technologies, which are important for the development of medicine and stimulating interaction between scientists of natural and medical sciences, cooperation with representatives of practical healthcare.

Conference chair

Prof. **Igor GERUSH**, rector of Bukovinian State Medical University

Vice chair

Prof, Dr. **Oksana GODOVANEK** vice-rector of Bukovinian State Medical University

Prof, Dr. **Volodymyr FEDIV** chief of the Department of Medical and Biological Physics and Medical Informatics at Bukovinian State Medical University

Scientific Committee

Ass.prof., PhD **Maria IVANCHUK** Department of Medical and Biological Physics and Medical Informatics at Bukovinian State Medical University

Ass.prof., PhD **Olena OLAR** Department of Medical and Biological Physics and Medical Informatics at Bukovinian State Medical University

Development of Natural Sciences as a Basis of New Achievements in Medicine: Conference Proceedings, June, 18, 2025, Chernivtsi, Ukraine/ edited by V.Fediv – Chernivtsi, BSMU, 2025. – 149 p.

The proceedings contain materials of a scientific and practical Internet conference "Development of the natural sciences as the basis of the latest achievements in medicine" which present the results of theoretical and experimental studies.

Papers are submitted by the author editing. The authors are responsible for the accuracy of the information, the correctness of the facts, quotations and references.

For scientific and scientific-pedagogical staff, teachers of higher education institutions, graduate students and students, practical healthcare workers.

Recommended by Scientific Council of Bukovinian State Medical University (Minutes #10, dated 19/06/25)

ISBN 978-617-519-180-4

ПСИХОЛОГІЧНИЙ ВПЛИВ ВІЙНИ НА ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ТА СТРАТЕГІЇ ЗБЕРЕЖЕННЯ ЇХНЬОГО МЕНТАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я

Родная Н.О., Приступа Б.В., Рожковський Я.В.

Військовий медичний клінічний центр Південного регіону, м. Одеса

bodernet@meta.ua

Війна в Україні стала безпрецедентним випробуванням для всіх сфер життєдіяльності країни, включаючи систему охорони здоров'я. У цій критичній ситуації особливого значення набуває роль фармацевтичної галузі, яка є ключовою ланкою у забезпеченні населення життєво необхідними лікарськими засобами [1]. Фармацевтичні працівники, такі як провізори, фармацевти та асистенти – щоденно перебувають на всіх лініях бойового зіткнення, стикаючись із викликами, які виходять за межі їхніх стандартних професійних обов'язків. Вони працюють в умовах постійного стресу, загрози життю, дефіциту ресурсів, а також емоційного навантаження, пов'язаного з потребами та переживаннями пацієнтів, які страждають від наслідків війни [2].

Ментальне здоров'я фармацевтичних працівників є невід'ємною складовою їхньої професійної ефективності та якості надання фармацевтичної допомоги. Тривога, стрес, посттравматичний стресовий розлад (ПТСР), проблеми зі сном, емоційне вигорання, депресія, можуть мати руйнівні наслідки як для самих працівників, так і для всієї системи охорони здоров'я [3]. З огляду на тривалість воєнних дій та їхній деструктивний вплив на суспільство, питання збереження ментального здоров'я фармацевтів набуває стратегічного значення. Актуальність дослідження цієї теми зумовлена необхідністю розробки та впровадження ефективних програм психологічної підтримки, адаптованих до реалій воєнного часу, що дозволить не лише зберегти професійний потенціал галузі, а й забезпечити стійке функціонування аптечної мережі у критичних умовах.

До основних факторів стресу які впливають на фармацевтичних працівників здебільшого в прифронтових містах можна віднести наступне, а саме:

- пряма загроза життю та здоров'ю: аптечні заклади, а в особливості працівники, в прифронтових містах таких як Херсон, постійно піддаються обстрілам артилерії, КАБів та баражуючих боєприпасів;
- економічна нестабільність, така як втрата майна, невизначеність щодо заробітної плати, зниження купівельної спроможності;

- дефіцит ресурсів: перебої з постачанням лікарських засобів, відсутність необхідного обладнання або умов праці;
- зміни умов праці: ненормований робочий день, робота в укриттях, відсутність можливості для повноцінного відпочинку.

Грунтуючись на досвіді фармацевтів, які працюють в зоні активних бойових дій (наприклад, Херсон та Миколаїв) було продемонстровано надзвичайну стійкість та готовність до самопожертви. Вони часто виконують функції, що виходять за рамки їхніх прямих обов'язків – від надання першої до медичної допомоги до психологічної підтримки населення, часто в умовах відсутності світла, води та базових комунікацій. Однак такий рівень навантаження вимагає посилення заходів підтримки, таких як психологічна допомога, матеріальна підтримка, відновлення базових умов життя та праці, а також доступ до безпечного житла та транспорту.

На основі аналізу потреб Національна служба здоров'я України (НСЗУ) запроваджує нову модель надання допомоги, де послуги з психічного здоров'я стануть невід'ємною частиною первинної медичної допомоги, яку надають сімейні лікарі, терапевти та педіатри [4]. Починаючи з 1 січня 2025 року, усі медичні заклади первинної ланки, що мають контракт із НСЗУ, незалежно від форми власності, надаватимуть безоплатні психічні послуги в межах базового пакета. Додатково укласти окремий контракт для надання допомоги з психічного здоров'я не потрібно. Згідно з оновленими правилами, всі фахівці первинної медичної допомоги — сімейні лікарі, терапевти, педіатри та медичні сестри/брати — повинні пройти навчання за програмою WHO mhGAP, що забезпечує базову підготовку з виявлення та ведення психічних розладів. До основних переваг таких змін відносять: ширшу доступність, зручність, безоплатність та раннє виявлення порушень.

Узагальнюючи вищесказане, можна дійти висновку що, війна в Україні виявила критичну важливість збереження ментального здоров'я фармацевтичних працівників, які під постійним стресом забезпечують життєво необхідну допомогу. Їхня стійкість у прифронтових зонах засвідчує надзвичайну відданість, проте вимагає системної психологічної та матеріальної підтримки. Запровадження НСЗУ нових підходів до психічного здоров'я через первинну ланку є кроком до ширшої доступності допомоги, що є життєво необхідним для стабільності фармацевтичної галузі та всієї країни.

Список використаної літератури

1. МОЗ України. 2022. Офіційний вебпортал. Про виклики війни для української системи охорони здоров'я та лікарського забезпечення — Олександр Комаріда. Київ: Міністерство охорони

здоров'я України; [доступ 2025 Трав 24]. <https://moz.gov.ua/uk/pro-vikliki-vijni-dlja-ukrainskoi-sistemi-ohoroni-zdorov%E2%80%99ja-ta-likarskogo-zabezpechennja---oleksandr-komarida>

2. Брехунцов В. О. 2024. Професійне вигорання медичних працівників під час війни. Брехунцов В. О. Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Екстрена та невідкладна допомога в Україні: організаційні, правові, клінічні аспекти», м. Полтава, 23 лютого 2024 р. – Полтава. с. 85–87.

3. Газета «Аптека онлайн». 2023. Фармацевти і психічне здоров'я: допомогти іншим та подбати про себе. Київ: Аптека онлайн; [доступ 2025 Трав 24]. <https://www.apteka.ua/article/674708>.

4. МОЗ України. 2024. Офіційний вебпортал. Послуги з охорони психічного здоров'я на «первинці»: що зміниться у 2025 році? Київ: Міністерство охорони здоров'я України; [доступ 2025 Трав 24]. <https://moz.gov.ua/uk/poslugi-z-ohoroni-psihihnogo-zdorov-ya-na-pervinci-sho-zminitsya-u-2025-roci>.

АКТУАЛЬНІ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРИ ВИКЛАДАННІ ПРИРОДНИЧИХ, МЕДИКО-БІОЛОГІЧНИХ ТА МЕДИЧНИХ ДИСЦИПЛІН В УМОВАХ ВІЙНИ. ВАЖЛИВІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ КОГНІТИВНО-ПОВЕДІНКОВИХ ТЕХНІК У РОБОТІ ЗІ СТУДЕНТАМИ

Федорченко В.І.¹, Боброва Н.О.¹, Коваленко Н.П.²

¹*Полтавський державний медичний університет, Полтава*

²*Полтавський державний аграрний університет, Полтава*

v.fedorchenko@pdmu.edu.ua, n.bobrova@pdmu.edu.ua, ninel.kovalenko@pdaa.edu.ua

Викладачі вищої школи всебічно приділяють увагу удосконаленню навчального процесу. Зокрема, створюють нові навчальні посібники, тести для підготовки студентів до поточних занять, заліків, іспитів та незалежних ліцензійних інтегрованих іспитів. У той же час, приділяється увага також і методичним та психолого-педагогічним аспектам. Психолого-педагогічний напрямок роботи викладача також є надзвичайно важливою складовою взаємодії викладача зі студентами у процесі практичного заняття, чи читання лекцій. Грамотна професійна робота викладача у цьому напрямку має сприяти створенню позитивної, творчої, надихаючої студентів на навчання атмосфери, повага до особистості кожного студента, сприяти особистісному росту кожного з них, вселяти віру у можливість досягнення найкращих результатів оволодіння професією. До всього, сказаного вище, слід враховувати – на якому соціальному тлі відбувається навчальний процес у вищих навчальних закладах. Сьогоднішні студенти зазнали складнощів у процесі засвоєння матеріалу, формування навичок регулярної в нормованій навчальній роботі на шкільному етапі їх навчання, коли вперше в історії людства навчальний процес для суспільства було переведено у онлайн простір, до чого терміново прийшлося адаптуватися школярам, їх батькам та вчителям. Така трансформація вплинула на методику викладання предметів, адаптація відбувалась «з коліс». І хоч цей досвід,